

НОВА АРМІЯ:

ШЛЯХ ЕФЕКТИВНИХ
ПЕРЕТВОРЕНЬ

Створення повноцінної, боєздатної і мобільної армії, яка може самостійно захистити країну від будь-якої агресії, є найбільш оптимальним для української держави.

ВСТУП

Після отримання статусу незалежної держави Україна вийшла з систем колективної безпеки, котрі існували за часів Радянського Союзу. Будапештський меморандум, який було підписано після відмови нашої країни від ядерної зброї, виявився лише декларацією про наміри, яка не надає жодних гарантій безпеки з боку держав-підписантів. Це переконливо довели події 2014-2017 рр.

Попри плани входження до НАТО, від 1991 року на Збройні Сили України фактично було покладено завдання забезпечити оборону держави самотужки. Незважаючи на зміни в характері загрози, це завдання лишалося посильним з точки зору масштабів та напрямів військового будівництва протягом попередніх 26 років.

Одnocześnie анексія Криму та події на Сході України довели, що найбільш оптимальним варіантом для України є створення самодостатньої, повноцінної, боєздатної і мобільної армії, яка могла б самостійно захистити країну від агресії з боку будь-кого з сусідів. Це не означає відмову від переходу до стандартів НАТО у тих випадках, коли це стосується підвищення боєздатності та керованості армії у бою. Більше того, якщо зовнішньополітичний курс за умов схвалення його суспільством буде збережено, Україна зможе запропонувати Північно-Атлантичному альянсу співпрацю зі своїми Збройними Силами, здатними вирішувати будь-які завдання замість вузько спеціалізованих, як це передбачено системою НАТО.

Цей підхід виглядає тим актуальнішим, що головні супротивники не лише України, а й західного світу, – незаконні збройні формування – не обмежують себе нормами міжнародного та національного права. Ба більше, досвід конфліктів як у Європі в 90-ті, так і на Близькому Сході у двотисячні доводить, що ведення бойових дій в межах наявної системи міжнародного права можливе лише коаліцією держав, які беруть на себе групову відповідальність за них, оскільки держава-одиначка зазвичай намагається перекласти її на ООН, ОБСЄ, НАТО. Але розраховувати на негайну допомогу навіть за умови маловірогідного зараз вступу до системи колективної безпеки неможливо.

Наведена нижче концепція структури Збройних Сил України дозволяє перегрупувати наявні сили та засоби так, що це забезпечить високу мобільність та самодостатність усіх об'єднань, з'єднань, частин і підрозділів, велику вогневу силу та постійну бойову готовність – боєздатність військ (сил) загальною чисельністю 280 тис. осіб.

Концепція спирається на такі поняття, як «група військ», «окремий корпус», «окрема бригада» та «бойова група» і пропонує такий розподіл сил та засобів, завдяки якому вони найкращим чином забезпечують бойову міць армії та флоту, ефективно поєднання і співвідношення родів військ (сил) і їхньої зброї та їх перевагу в організаційно-штатній структурі військ над противником. Крім того, нова концепція передбачає принципово відмінне від попередньої використання Національної гвардії України як з'єднань, частин територіальної оборони та діючого резерву армії, які у разі необхідності розгортаються в додаткову армію чисельністю від 250 тисяч осіб.

Усе це дає змогу поступово розвивати та модернізувати окремі об'єднання, з'єднання, частини єдиного цілого, забезпечивши головне завдання – національну безпеку і оборону держави.

СТАН АРМІЇ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКОСТІ СУЧАСНИХ РЕФОРМ

У 1991 році ВСУ налічували 900 тисяч особового складу (з них 780 тисяч військовослужбовців), 6 тисяч танків, 1550 бойових літаків, 230 вертольотів, 6,3 тис. артилерійських систем калібром 100 мм і більше. Така чисельність армії і техніки вважалася занадто великою та витратною. Відтак головним пунктом політики щодо армії стало скорочення з подальшим переведенням на контрактову систему.

За 10 років особовий склад було скорочено до 400 тисяч осіб (з них 310 тисяч військовослужбовців), 3,8 тисяч танків, 680 літаків, 150 вертольотів, 5 тисяч артилерійських систем. Наприкінці 2002 року штатна чисельність ЗСУ складала 389 тис. осіб, причому реальну потребу експерти оцінювали в 90-100 тисяч. У 2011 році чисельність армії було зменшено до 192 тис. осіб, а в 2013 році вона становила вже 165,5 тис. (120,9 тис. військовослужбовців).

Необхідність вести справжні бойові дії застала реформаторів вийти з площини теорії в реальний світ.

У березні 2015 року Верховна Рада збільшила чисельність ЗСУ до 250 тисяч (в тому числі 204 тис. військовослужбовців) при 2118 танках, 207 бойових і навчально-бойових і 45 транспортних і спеціальних літаках. Основою бойової структури стала бригадно-батальйонна система. Було не просто збережено призови — кількість призовних хвиль, в т.ч. із запасу, зросла. Стала очевидною об'єктивна потреба у базовій військовій підготовці населення і перепідготовці резервістів (відновлення національної гвардії України).

Проте військова реформа пішла другорядними шляхами. Ще У 90-ті роки армія, змушена виживати, перетворилася з військової структури на економічну. Це багато в чому збереглося й досьогодні, оскільки навіть проблеми матеріально-технічного забезпечення і харчування частин на передовій вирішуються в пожежному режимі. Низький рівень бойової підготовки, погана керівність як по вертикалі, так і по горизонталі, брак вогневої сили, невміння застосовувати бойові статuti, низький рівень життя і професійної якості офіцерів — все це лишається звиклим явищем.

Нинішні зміни в ЗСУ пов'язані, в першу чергу, з впровадженням свіжого бойового досвіду і навчанням підрозділів веденню бойових дій в певних умовах. Натомість, зміна театру війни призведе до необхідності перевчати військовослужбовців згідно з новими умовами. Навіть у поточних умовах армія не вміє вибудовувати бойові порядки і створювати повноцінну систему оборони, на передовій майже не працює система логістики, не організовано тил, медичну допомогу та бойову підготовку.

В той же час, Міністерство Оборони і Генеральний Штаб звітують, що у Збройних Силах «розпочато впровадження стандартів та приведення органів військового управління до зразків J-структури штабів військ держав-членів НАТО». Жодних магічних якостей системі військового управління це не додає: типова для органу військового управління ОВС НАТО структура просто включає дев'ять управлінь, які розподіляються на 5 оперативних та 4 забезпечувальних. Кожен блок підпорядкований профільному заступнику начальника штабу.

Крім того, на «оперативно-стратегічному» рівні керівництвом МОУ впроваджено додаткову ланку – Об'єднаний оперативний штаб. Це не відповідає задекларованому принципу зменшення кількості рівнів і ланок військового управління.

Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України” №555/2015 від 24 вересня 2015 р. визначено такі основні її аспекти:

- ✦ Російська Федерація є воєнним противником України;
- ✦ висока ймовірність великомасштабного застосування проти України воєнної сили;
- ✦ відновлюється стратегічний курс на євроатлантичну інтеграцію;
- ✦ визначаються ознаки виникнення збройного конфлікту всередині України, у тому числі інспірованого іноземними державами;
- ✦ наголошується на потребі удосконалення системи мобілізаційної підготовки і мобілізації та значного збільшення професійної складової у Збройних Силах України та інших військових формуваннях;
- ✦ формулюються заходи з підготовки держави до оборони, необхідні для відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності держави, а також завдання розвитку оборонного та безпекового потенціалу України як необхідної умови відсічі збройної агресії.

Внаслідок виконання заходів відповідно до цієї доктрини Міністерство оборони України доповідає, що в результаті реформи та реорганізації воно набуло «спроможність командуванням видами військ», – дарма, що жодне з них не можна вважати боездатним.

Також Міноборони звітує, що начебто було відновлено функціонування Командування та військових частин Військово-Морських Сил, сформовано п'ять екіпажів катерів (суден) та окрему бригаду морської піхоти, «тривають заходи щодо посилення артилерійської складової берегової оборони». Натомість забезпечити оборону всієї берегової лінії нинішня структура Південного оперативного командування й досі неспроможна.

Загалом від початку проведення антитерористичної операції у Збройних Силах сформовано 15 бригад, полк, 5 батальйонів (дивізіонів), а також бригаду, 6 полків та 11 батальйонів оперативного (бойового), тилового і технічного забезпечення. За даними «Білої книги», «збільшено авіаційний парк та бойовий склад зенітно-ракетних військ, сформовано підрозділи для охорони аеродромів і стартових позицій зенітно-ракетних військ». Змінено організаційну структуру Високомобільних десантних військ, сформовано аеромобільну бригаду, нарощено вогневі спроможності бригад, до їх складу включено підрозділи, озброєні танками та самохідною артилерією, розпочато переформування аеромобільних бригад на десантно-штурмові.

Проте всі ці заходи не забезпечують жодних переваг ЗСУ у бойових діях на Сході та не гарантують ефективності армії. З усієї її чисельності обмежено боездатними є формування загальною кількістю близько 50 тис. осіб. Вони неспроможні виконати оборонні завдання у разі «великомасштабного застосування проти України воєнної сили».

Якщо головним супротивником України визначено державу з мільйонною армією, на поточному озброєнні якої знаходиться 2700 танків, логічно протиставити їй бойову силу якщо не рівної кількості, то з рівною (або навіть переважною) вогневою міццю та високою мобільністю.

Формування будь-якого масштабу – від батальйону до польової армії – має миттєво переміщатися у будь-якому напрямку та самостійно виконувати будь-які завдання без залучення додаткових сторонніх підрозділів. Тобто, бути самодостатнім, мати тилове та медичне забезпечення. Цей принцип також гарантує більш ефективне співробітництво з НАТО.

Під час ведення бойових дій мобілізація та розгортання бойових підрозділів, поповнення їх високопрофесійним особовим складом, є завданням не системи військкоматів, як вважає нинішнє військове керівництво, а командирів об'єднань, з'єднань, частин та підрозділів ЗСУ, Національної гвардії України та органів місцевого самоврядування.

НОВА АРМІЯ: ПРИНЦИПИ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Чисельність армії розраховано відповідно до двох факторів: пропорції до населення (1 військовий на 150 цивільних, що відповідає пропорціям потенційного супротивника) та наявної військової інфраструктури, яка не дозволяє утримувати в постійній бойовій готовності більше 300 тис. особового складу.

Тип формування – комбінований, зі збільшенням терміну служби за призовом до двох років у армії/повітряних силах/береговій охороні та трьох у ВМС. Це дає змогу підготувати повноцінних спеціалістів, здатних виконувати бойові завдання та забезпечувати обороноздатність держави. Територіальний принцип проходження строкової служби. Надалі військовозобов'язані закріплюються для проходження регулярного навчання за відповідними структурами територіальної оборони – Національної гвардії України. У разі потреби поповнюють підрозділи Резервної армії. Кожна область комплектує особовим складом «свою» окрему механізовану (танкову) бригаду та забезпечує її.

На контрактній основі комплектація проводиться залежно від роду військ. У піхоті службу за контрактом мають проходити командир відділення та заступник командира взводу (сержантські посади). Фахівцями-контрактниками повинні бути оператори, навідники, командири, механіки (водії) танків, БМП, БТР, спеціалісти частин РТР і РЕБ, зв'язківці, оператори ракетних комплексів ППО та ін.

Головними принципами реформування системи управління ЗСУ визначено:

- ❖ міжвидовий характер органів управління – комплексне управління силами і засобами Збройних Сил України;
- ❖ універсальність – забезпечення можливості застосування системи під час виконання завдань з управління за ситуаціями воєнного та невоєнного характеру;

НОВА АРМІЯ У ЦИФРАХ

280
тис. осіб

2698
танків

6000
БМП/ БТР

Ударні авіаційні
об'єднання, з'єднання,
частини

Командування берегової
охорони — Окремий кор-
пус берегової охорони
ВМС

Строкова
служба:

2 роки
у армії

та

3 роки
у ВМС

Національна гвардія
України – **52 700** осіб

Резервна армія
від **250** тис. осіб

- ✦ взаємосумісність – забезпечення комплексної взаємодії з відповідними системами управління армій країн НАТО та ЄС;
- ✦ зменшення кількості рівнів і ланок військового управління.

На вищій ланці управління (**схема 1**) перебуває Міністр оборони України, який призначається Президентом та може бути тільки професійним військовим, оскільки основний період часу фактично виконує функції Головнокомандувача. Головне його завдання – не вирішення господарських проблем, а забезпечення оборони держави.

Цивільною особою в керівництві є державний секретар, рівень посади якого відповідає посаді міністра. Він представляє у Міністерстві оборони Президента, Прем'єр-міністра, Верховну Раду України, а у цих органах державної влади є представником інтересів військового відомства.

Стратегічне керівництво Збройними Силами України – це:

- ✦ Підготовка і прийняття рішень у всіх сферах діяльності армії в мирний і воєнний час (визначення цілей і завдань, способів їх виконання, забезпечення людськими та фінансовими ресурсами);
- ✦ Постановка завдань Збройними Силами та їхнім стратегічним угрупованням;
- ✦ Підготовка до реалізації рішень (створення армійських угруповань, їх підготовка, організація взаємодії і всебічного забезпечення);
- ✦ Управління ЗСУ в ході військових дій, спрямування їх зусиль на досягнення поставлених завдань.

Першим заступником Міністра є начальник Генерального штабу. Інші заступники очолюють управління бойової підготовки, служб тилу, озброєння і техніки, науки і освіти, військової ідеології та виховання. У підпорядкуванні ГШ знаходяться командування Сил спеціальних операцій, військової розвідки, військової служби правопорядку.

У структурі Міноборони окремо існують Військова прокуратура, Військовий суд (трибунал), Військова контррозвідка. Головна інспекція Збройних Сил (штаб, секретаріат МОУ) підпорядкована Міністру.

Суспільство представлено Громадською радою, яку створює Українська спілка ветеранів Збройних Сил України, а також волонтери.

Міністр оборони призначає командирів до рівня армійських корпусів. Командирів батальйонів призначає командувач армією. Ротних командирів – командир корпусу.

В ході створення, підготовки та зміцнення Збройних Сил України основними заходами є:

- ✦ Встановлення і вдосконалення організаційно-штатної структури ЗСУ, складу і співвідношення їх видів, родів військ (сил), спеціальних військ і служб.
- ✦ Централізоване технічне оснащення армії і флоту;
- ✦ Організація проходження військової служби і підготовки кадрів;
- ✦ Встановлення порядку комплектування Збройних Сил;
- ✦ Розквартирування військ (сил);
- ✦ Організація та здійснення їх всебічного забезпечення;
- ✦ Створення системи базування сил флоту і авіації;
- ✦ Підготовка резервів і мобілізаційних запасів та ін.

Весь апарат МОУ та ГШ становить не більше 700 осіб.

ЕФЕКТИВНА СТРУКТУРА ЗБРОЙНИХ СИЛ

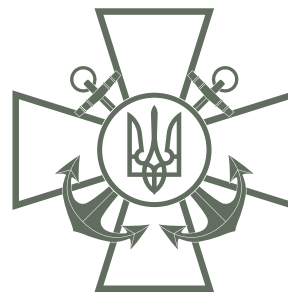
В основі нових Збройних Сил України – три види військ:

**ПОВІТРЯНІ
СИЛИ,**
42 тис. 250 осіб.

**СУХОПУТНА
АРМІЯ,**
166 тис. 580 осіб,
2322 танка.

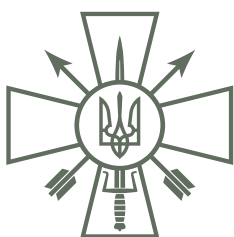

**ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКІ
СИЛИ,**
44 830 тис. осіб,
376 танків.

До них структурно долучено війська протиповітряної оборони. Вся наявна авіаційна техніка збирається до єдиного кулака та застосовується за потреби у необхідних напрямках разом з сухопутними військами, флотом, береговою обороною тощо;

Складається з Груп військ «Центр» (штаб – м. Київ) та «Захід» (штаб – м. Львів). До складу кожної Групи входять окремі танкові, артилерійські, зенітно-ракетні та десантно-штурмові об'єднання, з'єднання та частини високої мобільності – для виконання завдань власними силами у взаємодії з іншими видами, родами військ (спеціальних військ);

До них структурно долучено з'єднання та частини посилення та окремий корпус берегової охорони з трьома бригадами морської піхоти. Його завдання – забезпечити оборону берегової лінії власними силами у взаємодії з ВМФ та за потреби – з об'єднаннями, з'єднаннями, частинами Повітряних сил та Сухопутної армії.

Підрозділи Сил спеціальних операцій (ССО) включено до структур Сухопутної армії, ВМС та Повітряних Сил задля виконання завдань в інтересах відповідних командувань. На тактичному та оперативному рівні діють батальйони, на оперативному рівні – полк, на стратегічному рівні – бригади (схема 6). За необхідності підрозділи ССО переходять в підпорядкування командування ССО за рішенням начальника Генерального штабу.

Основу розвідувально-диверсійних формувань складають групи з 5-7 підібраних і відповідним чином навчених осіб, з розробленими планами спеціальних операцій, створеними матеріально-технічними запасами, ефективним озброєнням, боєприпасами, засобами зв'язку, мінно-вибуховими засобами.

Комплектуванням, підготовкою, керівництвом, забезпеченням розвіддиверсійних формувань займаються командири, командувачі армій, корпусів, бригад і безпосередні командири батальйонів і полків під контролем ГШ. Комплектуються з випускників вищих військових навчальних закладів, фахівців тилу, озброєння ЗСУ.

Таким чином, практично втілюються принципи:

- ✦ Відповідності оргштатної структури військ характеру майбутніх військових дій і завдань, що покладаються на війська в бою (операції);
- ✦ Забезпечення максимальної самостійності частин, з'єднань і об'єднань під час виконання бойових завдань;
- ✦ Якомога ефективнішого використання військами наявного озброєння та нових технічних засобів, що надходять;
- ✦ Успішного застосування військових формувань в їхній штатній організації;
- ✦ Високої керованості під час бойових дій (операцій).

ОКРЕМИЙ КОРПУС БЕРЕГОВОЇ ОХОРОНИ (схема 2)

Оперативно-тактичне об'єднання Військово-морських сил, призначене для охорони і оборони військово-морських баз, портів, ділянок морського узбережжя, островів і проток від нападу противника з моря. Оборона і охорона морського узбережжя здійснюється у взаємодії з сухопутною армією (військами), ВМС, Повітряними силами і ППО.

Має у своєму складі окрему бригаду ракетних військ та артилерії, окрему зенітно-ракетну бригаду. Крім того, ракетно-артилерійські та зенітно-ракетні частини долучено до складу основної бойової сили – бригад морської піхоти (схема 6).

Бригади формують бойові групи для нанесення ударів на окремих ділянках узбережжя.

ОКРЕМИЙ АРМІЙСЬКИЙ КОРПУС (схема 3, 3а)

Оперативно-тактичне об'єднання Сухопутної армії. Діє в складі об'єднання або самостійно, у взаємодії з силами і засобами інших видів і родів військ. Складається з декількох з'єднань (бригад), частин, родів військ, спеціальних військ, органів управління і забезпечення. Призначений для вирішення оперативно-тактичних (оперативних) завдань.

Має у своєму складі окрему бригаду ракетних військ та артилерії (протитанкової), окрему зенітно-ракетну бригаду та окрему бригаду управління і забезпечення.

Основна ударна сила – окремі танкові та окремі механізовані бригади, які складаються з повноцінних самодостатніх **бойових груп**. Окрема танкова, механізована бригади – це також повністю самостійна бойова одиниця, яка має на озброєнні важку та реактивну артилерію, чотири зенітно-ракетні батареї, окремий розвідувально-диверсійний батальйон ССО (охорони) і підрозділи забезпечення.

За потреби окремий армійський корпус може бути розгорнуто відповідно до структури управління НАТО (схема 4).

ОКРЕМА ДЕСАНТНО-ШТУРМОВА БРИГАДА ПОЛЬОВОЇ АРМІЇ. (схема 5)

У разі конфлікту будь-якого масштабу десантно-штурмові підрозділи (ДШП) використовуються в тилу супротивника для дезорганізації його оборони. На відміну від масштабних десантів ВДВ,

ДШП висаджуються з вертольотів або переміщуються автотранспортом. Комплексна парашутно-десантна підготовка входить до програми навчання.

Взаємодіють з командуванням з'єднань, частин Сухопутних військ та виконують завдання у інтересах польової армії та корпусу, а в деяких випадках — бригад. ДШП діють ротами та батальйонами. Є ідеальним засобом ведення бойових дій під час точкового (нелінійного) характеру бойових дій за умови наявності авіаційного компоненту — вертольотів, що надаються відповідним відділом у складі Повітряних сил.

ОКРЕМА БРИГАДА УПРАВЛІННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ПОЛЬОВОЇ АРМІЇ). ОКРЕМА БРИГАДА УПРАВЛІННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМОГО АРМІЙСЬКОГО КОРПУСА, БЕРЕГОВОЇ ОХОРОНИ, НГУ. ОКРЕМА БРИГАДА УПРАВЛІННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ (ВПС І ВІЙСЬК ППО) (схема 7)

Призначена для підтримки бойової готовності, управління всіма об'єднаннями, з'єднаннями, частинами видів ЗСУ. Окрема бригада управління ВМС, Повітряних сил та польової армії складається з штабних підрозділів забезпечення та окремих полків та батальйонів, здатних за потреби самостійно виконувати спеціальні завдання або надавати необхідну допомогу іншим частинам, підрозділам. Зокрема, це окремий полк (батальйон) зв'язку, окремий полк (батальйон) розвідки РТР і РЕБ, окремий розвідувально-диверсійний полк (батальйон) ССО, окремий радіотехнічний полк, інженерний полк (батальйон), окремий полк (батальйон) матеріально-технічного забезпечення і розквартирування, рухомий шпиталь, ремонтно-відновлювальний полк (батальйон) та окремий батальйон РХБЗ, вогнеметів і спецзасобів.

МЕДИЧНИЙ ВЗВОД БАТАЛЬЙОНУ. МЕДИЧНА РОТА ОКРЕМОЇ БРИГАДИ. (схема 8)

Медичні підрозділи призначені для оперативного надання першої лікарської допомоги, прийому поранених і хворих, їх сортування, надання кваліфікованої медичної допомоги, тимчасової госпіталізації тих, кого не можна перевозити, лікування легкопоранених і хворих з терміном одужання 5-10 діб і підготовки інших до подальшої евакуації. Медичний взвод постійно перебуває разом з бойовим підрозділом як елемент його бойового порядку.

На базі медичної роти окремої бригади розгортається рухомий (стаціонарний) медичний заклад. Одне з головних завдань — організація і проведення в бригаді комплексу санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів, санітарної освіти, професійної підготовки медичного складу і всього медичного забезпечення.

На рівні загальновійськових з'єднань (об'єднань) діє мобільний (рухомий) шпиталь, основна організаційна та адміністративно-господарська одиниця, призначена для всебічного медичного забезпечення особового складу. Як приклад можна навести 66-й мобільний шпиталь західного регіону ЗСУ.

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ. РЕЗЕРВНА АРМІЯ. (схема 10)

Територіальне військове формування, 52 700 осіб постійного складу. Виконує завдання територіальної оборони, в тому числі, в поєднанні з озброєним ополченням. Наявним особовим складом долучається до дій армії у якості резервних військ, а також виконує інші завдання згідно законів України.

У військовий час на базі частин НГУ розгортається Резервна армія — оперативне об'єднання, призначене для участі у формуванні з'єднань і частин, навчанні особового складу, а також виконання оперативних завдань, що постійно виникають, у вза-

ємодії зі Збройними Силами України. Чисельність Резервної армії може складати від 250 тис. осіб до будь-якої необхідної кількості.

На озброєння НГУ передається вся колісна техніка.

Головні завдання НГУ при виконанні завдань територіальної оборони країни:

1. Забезпечення вільного маневру Збройних Сил України;
2. Участь боєготових з'єднань, частин в бойових діях спільно з Сухопутними військами ЗСУ;
3. Охорона та оборона військових, державних та промислових об'єктів, транспортних комунікацій;
4. Підготовка резервістів;
5. Поповнення втрат частин Сухопутних військ під час бойових дій;
6. Підтримка взаємодії між військовою та цивільною владою (органами);
7. Організація служби регулювання дорожнього руху та ін.

Командування напрямків НГУ:

- ✦ підпорядковане Командувачу НГУ;
- ✦ керує підлеглими з'єднаннями, частинами, підрозділами через свої штаби, служби, а також обласні штаби оборони, що формуються у обласних центрах;
- ✦ має зону відповідальності до декількох областей;
- ✦ розробляє спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування плани вільного оперативного маневру ЗСУ в межах своєї відповідальності;
- ✦ планує організацію та проведення всього комплексу заходів з матеріально-технічного, медико-санітарного забезпечення Сухопутних військ та поповнення втрат в особовому складі.

До **обласного штабу оборони** входять заступник голови адміністрації — командир окремого батальйону НГУ, розташованого в обласному центрі. В особливий період окремий батальйон НГУ розгортається в бригаду НГУ територіальної оборони.

Штаб організує взаємодію зі з'єднаннями, частинами Сухопутних військ, інших видів ЗСУ, дислокованих в зоні його відповідальності та адміністрації області. Обласному штабу підпорядковано районні штаби, підрозділи зв'язку, інженерних військ, постачання та ін. Обласний штаб вирішує завдання охорони та оборони тилкових районів та об'єктів, підготовки та утримання інженерних загороджень, надання допомоги військам в ліквідації руйнування об'єктів та ін.

Районний штаб оборони створено на основі окремої роти НГУ. До його зони відповідальності входять кілька адміністративних районів чи міста обласного підпорядкування. Організує взаємодію зі штабами Сухопутних військ, інших видів Збройних Сил України, органами державної влади та місцевого самоврядування. На районний штаб оборони покладено охорону та оборону важливих військових та громадських об'єктів; мобілізація особового складу; проведення мобілізаційних заходів в громадському секторі; формування маршових підрозділів особовим складом для поповнення втрат у з'єднаннях та частинах Сухопутних військ та інших видах ЗСУ та родах військ.

Олександр Якович Чаповський

**Генерал-лейтенант, экс-командувач Національною гвардією України,
заступник міністра оборони України**

- ✦ У 1971 р. закінчив Київське танкове технічне училище.
  - ✦ Заступник командира танкової роти з технічної частини – 2 роки, Білоруський ВО
  - ✦ Командир танкового взводу – півроку.
  - ✦ Командир танкової роти – 5,5 років. Нагороджений цінним подарунком головного інспектора радянських Збройних Сил, Маршала Радянського Союзу Кирила Москаленко.
  - ✦ Начальник штабу танкового батальйону – півроку, командир танкового батальйону – 2,3 року. За успішне командування батальйоном нагороджений орденом «Червона Зірка».
  - ✦ Закінчив військову академію бронетанкових військ.
  - ✦ Начальник штабу танкового полку – 3 місяці, ГСВГ.
  - ✦ Перший заступник командира танкового полку – 1 рік.
  - ✦ Командир 145-го окремого танкового полку, 2 танкова армія – 2 роки, ГСВГ.
  - ✦ Командир 733-го окремого мотострілецького полку прикриття державного кордону, 2 гвардійська танкова армія – 1,5 року, ГСВГ. За успішне командування полком отримав звання полковника достроково і медаль «За бойові заслуги».
  - ✦ Командир 50-го гвардійського мотострілецького полку, 51 гвардійської мотострілецької дивізії 13 загальновійськова армія – 2 роки, Прикарпатський військовий округ.
  - ✦ З 1992 року в Збройних Силах України. Службу проходив на посадах:
    - ✦ командир 15-ї окремої механізованої бригади (1,2 року);
    - ✦ командир 17-ї гв. танкової дивізії (півроку);
    - ✦ командир 25-ої гвардійської мотострілецької дивізії ім. В. І. Чапаєва (1 рік);
    - ✦ командир 25-ої механізованої дивізії (1 рік).
  - ✦ С листопада 1996 р. – заступник командира 13-го армійського корпусу.
  - ✦ У 1998 році закінчив військову академію, оперативно-стратегічний факультет.
  - ✦ У лютому 1998 р., відповідно до Указу Президента України, очолив Національну гвардію України, якою командував до березня 2000 р.
  - ✦ З квітня 2000 р. по лютий 2002 р. – заступник Міністра оборони України.
- Додатково:
- ✦ сформував і командував окремою базою по виведенню військ з Німеччини;
  - ✦ командир окремого батальйону зі збирання врожаю, 13 ЗА, ПрикВО;
  - ✦ командир батальйону спеціального призначення (Укрбат-2, виконання спецзавдань у Югославії).